

5. Про метрологію та метрологічну діяльність : закон України від 05.06.2014 № 1314-VII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1314-18> (дата звернення: 20.03.2019).

6. Про затвердження Технічного регламенту законодавчо регульованих засобів вимірювальної техніки : Постанова Кабінету Міністрів України від 13.01.2016 № 94 // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94-2016-p> (дата звернення: 20.03.2019).

Одержано 26.03.2019

УДК [351.74:340.134](477)

ПАВЛО МИКОЛАЙОВИЧ МІТРУХОВ,

кандидат юридичних наук,

викладач кафедри оперативно-розшукової діяльності та розкриття злочинів

факультету № 2 Харківського національного університету внутрішніх справ;

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2752-6873>

ВИРІШЕННЯ ОКРЕМИХ ЗАКОНОДАВЧИХ ПРОБЛЕМ У ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

Аналіз діючого законодавства свідчить, що діяльність Національної поліції України (далі – НПУ), ще не в повній мірі відповідає вимогам часу, має низку проблем, що потребують негайного вирішення.

Серед сучасних науковців проблеми національного законодавства були розглянуті у роботах І. В. Бондаря [1], В. А. Глуховері [2], Д. Ю. Кондратова [1] та ін. Однак їх роботи мають деякі прогалини, вивченню яких будуть присвячені ці тези.

У своїй діяльності поліція керується Конституцією України (далі – КУ), міжнародними договорами України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, Законом України (далі – ЗУ) «Про Національну поліцію» та іншими законами України, актами Президента України та постановами Верховної Ради України, прийнятими відповідно до Конституції та законів України, актами Кабінету Міністрів України, а також, виданими відповідно до них, актами Міністерства внутрішніх справ України, іншими нормативно-правовими актами [3].

Згідно зі ст. 31 КУ кожному громадянину гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише судом у випадках, передбачених законом, з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування кримінальної справи, якщо іншими способами одержати інформацію неможливо [4].

Тобто, положення ст. 31 Основного Закону України передбачають розслідування кримінальної справи, а новим законодавством (Кримінальним процесуальним кодексом України (далі – КПК України)) це не передбачено [5]. Отже, у зв'язку з тим, що в Україні визнається і діє принцип верховенства права, а саме: «Конституція України має найвищу юридичну силу, а закони та інші нормативно-правові акти приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати їй», то і керуватися слід саме ст. 31 КУ [4].

Не вирішеними на сьогодні залишаються і норми ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність», що не відповідають ст. 31 КУ. Так, ч. 14 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» передбачає, що оперативно-розшукові заходи, пов'язані з тимчасовим обмеженням прав людини, проводяться з метою запобігання тяжким або особливо тяжким злочинам, їх виявлення та припинення, розшуку осіб, які ухиляються від відбування кримінального покарання або безвісти зникли, захисту життя, здоров'я, житла і майна працівників суду і правоохоронних органів та осіб, які беруть участь у кримінальному судочинстві, припинення розвідувально-підривної діяльності проти України [6].

Також ч. 5 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» зазначає, що під час здійснення оперативно-розшукової діяльності не допускається порушення прав і свобод людини та юридичних осіб. Окремі обмеження цих прав і свобод мають винятковий і тимчасовий характер і можуть застосовуватись лише за рішенням слідчого судді з метою виявлення, попередження чи припинення тяжкого або особливо тяжкого злочину та у випадках, передбачених законодавством України, з метою захисту прав і свобод інших осіб, безпеки суспільства [6].

Ми відмічаємо розбіжності у чинних Законах України: ст. 31 КУ не відповідає ч.ч. 5, 14 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність» [4; 6].

Аналіз діючого законодавства свідчить про низку недоліків, викладених у ст. 31 КУ, а саме: 1) під час розслідування кримінальної справи (ст. 31 КУ), а не під час кримінального провадження (ст. 14 КПК України); 2) винятки можуть бути встановлені лише судом (ст. 31 КУ), а не слідчим суддею (ч. 5 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність»); 3) з метою запобігти злочинів (ст. 31 КУ), а не з метою запобігання лише тяжким або особливо тяжким злочинам (ч.ч. 5, 14 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність»); 4) з метою запобігання (ст. 31 КУ), а не з метою виявлення, припинення тощо (ч.ч. 5, 14 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність»); 5) з метою запобігти злочинів чи з'ясувати істину під час розслідування тільки кримінальної справи (ст. 31 КУ), а не у ході проведення оперативно-розшукової діяльності (ч. 5 ст. 9 ЗУ «Про оперативно-розшукову діяльність») [4; 5; 6].

Задля врегулювання окреслених проблем вважаємо за необхідне привести у відповідність до вимог сьогодення положення ст. 31 КУ, що є застарілими, і потребують негайних змін. Зазначені зміни повинні бути викладені у наступному вигляді: «**Стаття 31.** Кожному гарантується таємниця листування, телефонних розмов, телеграфної та іншої кореспонденції. Винятки можуть бути встановлені лише слідчим суддею у випадках, передбачених законом».

Ми висвітили проблеми лише однієї окремої статті. У цілому, швидкі зміни законодавства призвели до того, що у чинних нормативно-правових актах України відсутні послідовність, системність, єдність та сталість, наявна ціла низка протиріч як у теорії, так і на практиці.

Наприклад, у практичній діяльності це наклало дуже негативний відбиток на роботу окремих підрозділів, паралізувавши певні сфери їх діяльності: відсутність оперативності, якісних показників роботи, комплексних проведення ОРЗ та НСРД; наявність можливості злочинцям уникати кримінальної відповідальності, використовуючи протиріччя чи певну норму закону на свою користь; розсекречення негласних заходів та дій у положеннях глави 21 КПК України тощо.

Разом із тим, у законотворчій і науково-дослідній діяльності, в більшості, відсутні офіційні тлумачення та роз'яснення окремих нормативно-правових актів та норм, що викликають прогалини, неточності, колізії, спірні питання тощо, які останнім часом адвокати використовують для уникнення кримінальної відповідальності особою, щодо якої здійснюється захист. Підзахисні уникають відповідальності, посилаючись на порушення прав та свобод людини. Найчастіше за все це пов'язано з тим, що будь-які докази, отримані внаслідок суттєвого порушення прав та свобод людини, є недопустимими. А недопустимий доказ не може бути використаний при прийнятті процесуальних рішень, на нього не може посылатися суд при ухваленні судового рішення [5].

Вирішення: прийняття послідовної, системної та сталої нормативно-правової бази, внесення необхідних змін і доповнень разом із наданням тлумачень, роз'яснень до окремих нормативно-правових актів та норм тощо.

Підсумовуючи викладене, слід зауважити, що своєчасне вирішення вищевказаних проблем забезпечить належну діяльність Національної поліції України.

Список бібліографічних посилань

1. Кондратов Д. Ю., Бондар І. В. Відповідальність національного законодавства вимогам міжнародних стандартів щодо забезпечення права на таємницю листування та телефонних розмов відносно засуджених до позбавлення волі. *Кримінально-виконавча система: Вчора. Сьогодні. Завтра*. 2017. № 1. С. 119–129. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/kvsvsz_2017_1_14 (дата звернення: 25.03.2019).

2. Глухверя В. А. Національна поліція: стан та проблеми реформування. *Форум права*. 2016. № 5. С. 20–23. URL: http://nbuv.gov.ua/j-pdf/FP_index.htm_2016_5_5.pdf (дата звернення: 25.03.2019).

3. Про Національну поліцію : закон України від 02.07.2015 № 580-VIII // База даних (БД) «Законодавство України» / Верховна Рада (ВР) України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19> (дата звернення: 25.03.2019).

4. Конституція України : закон України від 28.06.1996 № 254к/96-ВР // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> (дата звернення: 25.03.2019).

5. Кримінальний процесуальний кодекс України : закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17> (дата звернення: 25.03.2019).

6. Про оперативно-розшукову діяльність : закон України від 18.02.1992 № 2135-XII // БД «Законодавство України» / ВР України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2135-12> (дата звернення: 25.03.2019).

Одержано 26.03.2019